

דבר העורך

אז אגמור בפירי מזמור חֲנֻכַּת המִזְבֵּחַ

לרגל ימי החנוכה, התקיים בס"ד ביום רביעי פרשת וישב כ"ד כסלו תשפ"א כינוס מיוחד בבית הכנסת פינסק קרלין ירושלים, על ידי מפעל 'הילכתא' בשיתוף עם מכון 'תורת הקרבנות', בו עוררו על גודל חשיבות לימוד דיני עבודת המקדש לקראת בנין ביהמ"ק, במשנתו של מרן החפץ חיים זע"א.

במעמד נשא דברים, הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א ואמר במשאו, שהכינוס הקדוש, הוא בבחינת וְדָבַר יָצְאוּ מִה טוֹב (משלי פרק טו פסוק כג), כמבואר בגמ' (סנהדרין קא). שהפסוק נאמר על הלכות חג בחג, וכל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם. כעת אנו עומדים לקראת ימי החנוכה, ומבואר בגמ' (שבת כא:) שעיקר הנס היה מה שחזרה העבודה למקומה, ואם כן הכינוס הוא בבחינת דבר בעיתו מה טוב, ומביא טובה לעולם.

כן נשאו דברים רבני 'מכון תורת הקרבנות' שיבארו את מטרות הכינוס ללמוד את הלכות הקודש והמקדש בכדי לברר את ההלכה, כמו בחלק א"ח לומדים מהגמ' עד להלכה המבושרת במשנ"ב, כך גם בסדר קדשים, עלינו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. כתוב בפסוק (מלאכי פרק ג פסוק א) וּפְתָאֵם יְבֹא אֶל הַיְכָל הָאֵדוֹן אֲשֶׁר אִתָּם מִבְּקָשִׁים, ואמר החפץ חיים, שאם חס ושלום לא ידעו ישראל את ההלכות, תתעקב העבודה כמה חודשים.

במהלך הכינוס הוקרנה מצגת מיוחדת, ללימוד והבנת הכנת ארבעת סוגי הלחמים לקרבן תודה. לסיום ניתנה האפשרות על ידי מכון 'תורת הקרבנות', להצטרף לתוכנית סיכומי ההלכה 'לגיונו של מלך', ללמוד ולדעת דיני העבודה בבית המקדש להלכה, להתכונן כראוי לעבודת המקדש. בין משתתפי השיעור חולקה חיינס חוברת 'מפתח נושאים', בהוצאת מכון 'תורת הקרבנות', המכילה מאות ערכים בהלכות הקודש והמקדש לסייע בבחירת נושא.

ונסיים בתפילה, הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות, כשם שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, ונזכה לחנוכת המזבח והשבת העבודה למקומה, במהרה בימינו אמן.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'בישול עכו"ם במאכל הסושי'

שלבי הכנת הסושי

תוכנית: במסגרת סדרת המאמרים על מאכל הסושי, בגיליון הראשון בסדרה (מספר 289), למדנו מהי 'ברכת מאכל הסושי'. בגיליון השני בסדרה (מספר 290), למדנו האם יש 'חשש תולעים באצות ים' (נורי), בגיליון הנוכחי (291), נעסוק בעז"ה בדיון 'בישול עכו"ם במאכל הסושי', והגיליון האחרון בסדרה (מספר 292) בדיון 'הכנת סושי בשבת'.

למען הסדר הטוב, נפרט את דיני בישול עכו"ם, לפי שלבי הכנת הסושי. קליית האצות, בישול האורז, בישול הדג (בחלק מהמתכונים לא מכניסים דג 'נא' כפי שהוא במקור, אלא דג מבושל לגמרי, מבושל קצת על ידי עירוי, שריה במים רותחים, מטוגן, מעושן, אפוי). בישול המילוי כמו בטטה ופטריות, גלגול והכנת הרולדה, גימורים כמו השחמה עם 'ברנר' 2000 מעלות צלזיוס, סושי מטוגן בציפוי 'קמח טמפורה' או 'פנק' (פירורי לחם יפניים), הוספת בטטה מטוגן על הסושי, בישול והכנת רוטבים למיניהם, כגון 'טריאק' (מתוק בצבע שחור כהה), 'ספייס' (חריר), דומה לרוטב פיצה', 'רוטב סויה', 'וואסבי', 'ג'ינג'ר', וכדומה.

1. בישול עכו"ם

גדר האיסור: מבואר במשנה (עבודה זרה דף לה:), ונפסק ברמב"ם (מאכלות אסורות פרק זי הלכה ט), ובשו"ע (יו"ד סימן קיג סעיפים א, ה), שגזרו חכמים לאסור אכילת מאכלים שהוכנו על ידי גוי בדרך אפיה, בישול, או צליה, גם כאשר הגוי בישל מאכלים כשרים בכלים כשרים. בישול עכו"ם אסור באכילה, אבל מותר בהנאה. **ובחכמת אדם** (כלל סו סעיף ו) אוסר גם טיגון של גוי. **ובפרי מגדים** (שפת דעת סימן קיב ס"ב), ציין לדברי הש"ך (ס"ב) ב' והסיק בשם הפרי תואר (אות ג), שאסור לאכול פת עכו"ם, גם כאשר הגוי אינו עובד עבודה זרה. ומסתבר שהוא הדין בבישול עכו"ם.

לעילוי נשמת

מורינו המשגיח הגה"צ ר' אהרן דוד בן
הגה"צ ר' מאיר הלוי חדש זצוק"ל
נלב"ע יז כסלו תשפ"א ת.ג.צ.ב.ה.

דג ח'י, והפוסקים נקטו כשיטת **הפרי חדש** (ס"ק ג) שהולכים לפי רוב העולם.

ולדעת **השבט הלוי** (חלק ט סימן קסג, מבית לוי בענייני י"ד עמוד נה אות ו'), אפילו יהודי שנוסע ליפן אסור באכילת דג שבושל על ידי גוי, כי רוב העולם אין אוכלים דג ח'י, והוא עצמו אינו אוכל דג ח'י, ואפילו אם כל לפי מדינת יפן ששם אוכלים דג ח'י, הרי הוא רק אורח שם באופן זמני, וגם יש לו חומרי מקום שיצא משם, ועוד שמסתמא אינו מנהג כל המדינה, והסיק - 'לא ראינו מקום להתיר'.

בטלה דעתו: ולדעת **הגר"מ שטרנבוך שליט"א** (אהל יעקב סימן קיג הערה לב עמוד עט) כיום 'בטלה דעתו' של האוכל דג נא, וממילא גוי שבישל דג אסור משום בישול עכו"ם. ואם יבוא יום שרוב העולם יאכלו דג נא, אין הכי נמי שלא יהיה בו משום בישול עכו"ם.

אינו נאכל ח'י: לדעת **הגר"מ שטרנבוך שליט"א** והסכים לדבריו **הגר"ר ישראל בעלסקי זצ"ל** (דף הכשרות חלק כ"ב-ד' עמוד כא), אין להתיר בישול נכרי בדג, כיון שאינו נאכל 'נא' בפני עצמו, כי אם יחד עם שאר מאכלים ואינו רוב, ובפשוטות הוא טפל, וכיון שנוטף לשאר דברים באכילת 'הסושי', אין בכח הסושי לקבוע בו מוטע דג שבחנותו, שיהא נקרא נאכל כמות שהוא ח'י, ורק מיעוט אנשים אוכלים דג נא לבד בלי תוספות. [לפי דבריהם, גם אם יבוא יום שרוב אכילת הסלמון בעולם יהיה חי בסושי, עדיין יש בו משום בישול עכו"ם, כיון שאין אפשרות לאכולו חי כפי שהוא לבדו].

הטעמים להחמיר: ולדעת **המנחת חן** (בנתיבות ההלכה חלק מו עמוד קעב) יש להחמיר לדינא שיש בישול עכו"ם, ובאפילו לשיטת **המגן אברהם** (או"ח סימן רג ט"ד), הביאו **הפוסקים** (סימן רג ט"ק יא), שהנאכל חי בצירוף דבר אחר דינו כנאכל חי, אין להקל מכמה טעמים. א. רוב העולם אין אוכלים דג נא, ורוב הפוסקים הכריעו כדעת **הפרי חדש** (יו"ד סימן קיג ס"ק ג) שהולכים לפי רוב העולם. ב. עיקר כוונתו לא לאכילת הדג לבד אלא עם כל הסושי, והדג נטפל לשאר מאכלים ואינו רוב התערובת. ג. **היד אפרים** (או"ח סימן רג על מג"א ס"ק ד), ו**ערוך השולחן** (יו"ד סימן קיג סעיף יד), חולקים על המגן אברהם, וסוברים שהנאכל חי על ידי צירוף, לא נחשב כנאכל חי. ד. יש מי שכתב, שדברי המגן אברהם הוא רק כאשר המאכל החי הוא רוב התערובת, ובדעיבדא אם הגוי הכין את האורז לסושי, במקום הפסד גדול יעשה שאלת חכם.

צירוף להקל: ולדעת **הגר"מ מנחם נגק שליט"א** (מסורה חלק א עמוד פט, עמוד צ אות ב), אין איסור בישול עכו"ם בדג הטונא, מכמה טעמים שביאר שם (אינו עולה על שולחן מלכים, ועוד), והוסיף טעם להתיר, כיון שהוא נאכל חי במאכל הסושי בארצות המזרח הרחוק, ובפרט ביפן, ועכשיו גם באמריקה ובארץ ישראל, ואף אם תאמר שאינו רוב, הרי ראוי לאכלו ח'י, ולדעת **הריטב"א** מספיק ראוי לאכלו חי אף שאינו נאכל בפועל, ואם נאכל רק על ידי הדחק, יש דעה **בשו"ע** שהנאכל על ידי הדחק נחשב נאכל כמו שהוא ח'י, ולכן אין בדג הראוי לסושי איסור משום בישול עכו"ם.

4. דגים במאכל הסושי

במאכל הסושי, כאשר הגוי בישל או טיגן את הדג, האם מותר לאכלו, כיון שכבר היה ראוי לאכילתו כאשר הוא 'נא', וכן יש אופן שמצפים את הסושי בפרוסות של דג 'נא', ומשחיתים אותו עם 'ברגרי' 2000 מעלות צלזיוס (אפשר בישול עכו"ם, ויש מבהלים לגמרי)?

יש בו בישול עכו"ם: לדעת **הגר"מ קנייבסקי שליט"א** (אהל יעקב, בנתיבות ההלכה חלק מו עמוד 664), יזהר לא לאכול סושי שבישל אותו עכו"ם. ולדעת **הר"ר יוסף ליברמן שליט"א** מחבר ספר משנת יוסף (מציון תצא תורה עמוד קפח, ובני דרך חלק ט סימן צט), ועוד **מגדולי פוסקי זמננו** (שם), אסור לאכול סושי שהגוי בישלו.

אין בו בישול עכו"ם: מאידך, לדעת **הגר"ר אליהו שלזינגר שליט"א** (מציון תצא תורה עמוד קפח, ובני דרך חלק ט סימן צט, אהל יעקב מאכלי עכו"ם עמוד תרכג, ובנתיבות ההלכה חלק מו עמוד תרע) סוג דג שנאכל חי בסושי, כיון שרבים אוכלים אותו ח'י, אין בו משום בישול

לדעת **השו"ע** (סעיף ז) לא מועיל להתיר את הבישול, כאשר ישראל מדליק את האש. ונחלק **הרמ"א** (סעיף ז) שהאש הישראל מדליק את האש, מותר לאכול מה שהגוי מבשל על האש.

לדעת **רש"י** (עבודה זרה דף לה: ד"ה והשלקות), ו**תוס'** (עבודה זרה דף לח. ד"ה אלא מדרבנן), ו**הרמב"ם** (מאכלות אסורות פרק יז הלכה ט), ו**השו"ע** (סימן קיב סעיף א), טעם האיסור באכילת בישול עכו"ם, כדי שלא יבואו להתחתן עם הגוים. טעם נוסף ביאר **רש"י** (עבודה זרה דף לח. ד"ה מדרבנן), שלא יהא ישראל רגיל אצלו במאכל ובמשתה, ויכילנו דבר מאמ.

שני נתנים: איסור בישול עכו"ם, נאמר רק כאשר מתקיימים התנאים הבאים: א. 'אינו נאכל ח'י, וכפי שביאר **רש"י** (ביצה דף טז). בכיון שנאכל כמו שהוא ח'י אינו בישול, דלא אהני מידר. ב. 'עולה על שולחן מלכים', ומכאן **הרמב"ם** (הלכות מאכלות אסורות פרק יז הלכה טו) שעיקר הגזירה משום חתנות, שלא יזמנו העכו"ם אצלו בסעודה, אך דבר שאינו עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת אין אדם מזמן את חבריו עליו. והוסיף **הפרי חדש** (ס"ק ג) בשם **הרשב"א** (תורת הבית ברת ג שער ז צד, א), שאם נאכל למזון ושובע, אף שאינו מלפת את הפת, יש בו משום בישול עכו"ם. כלומר שבישול עכו"ם שייך רק במאכל חשוב שהדרך ללפת בו את הפת, בסעודות חשובות כמו שמחת תשואין.

דיני תערובת: כתב **בשו"ע** (סימן קיג סעיף ב), תערובת בישול עכו"ם תלוי מה העיקר. וכתב בספר **זבחי צדק** (ס"ק ג) שנחלקו הראשונים האם מאכל שבישלו עכו"ם בטל רק בשישים, ואינו בטל ברוב, או ששטל גם ברוב. ולדעת **הש"ך** (סימן קיג ס"ק כא), ו**המנחת אדם** (סימן סו ס"ק יא), כיון שאיסור בישול עכו"ם הוא רק מדרבנן בטל ברוב, ולא צריך שישים. וכתב **במנחת יעקב** (כלל עה סעיף יב), ו**בדרכי תשובה** (סימן קיג ס"ק כב), שביטול שייך רק כשאינו ניכר, אבל אם התערובת ניכרת, וניכר שאינו נאכל כשהוא ח'י, לא מועיל ביטול, ואסור משום בישול עכו"ם.

2. קליית האצות

ייבוש ואינו אוכל: כפי שהתבאר בגיליון הקודם, בתהליך ייצור דפי האצות של הסושי, מייבשים אותם בתנור על חום גבוה, ויש לברר כיצד מוגדר האופן הזה של הבישול, האם קליית האצות שנעשתה על ידי גוי, אוסרת אותם מצד בישול עכו"ם. וכתב **בשולחן מלכים** (עמוד תרסד), שאין באצות אי גורי משום בישול עכו"ם, כיון הקליה היא רק ייבוש בלי בישול, ועוד שעשבים שאינם ראויים לאכילה, אינם אוכל שנאסר בבישול עכו"ם. והביא (הערה 60) בשם **הגר"ר משה היינמאן שליט"א**, שהגורי נחשב לאנשים כמאכל, ודינו כמאכל שיש בו איסור בישול עכו"ם, ולא כעשבים שאין בהם איסור בישול עכו"ם, ומכל מקום התיר מפני שהאצות נאכלות 'כמות שהוא ח'י' אף ללא קליה.

3. דגים בעלמא

כפי שהתבאר בתחילת המאמר, אם המאכל 'נאכל כמות שהוא ח'י', אין איסור בישול עכו"ם. וכעת התעוררה שאלה יסודית, אחרי שכיום נפוץ בעולם מאכל הסושי, שהרבה אנשים אוכלים בתוכו דג 'נא' שאינו מבושל כל צרכו, האם כעת יהיה מותר לאכול דג שבישלו גוי, כיון שהוא נחשב 'נאכל כמות שהוא ח'י'?

אינו רוב העולם: לדעת **אבני יספה** (אסיפת יצחק כ"א תמוז תשס"ז), בכל סוגי הדגים שאין הדרך לעשות מהם סושי, ודאי יש בהם משום בישול עכו"ם, ואפילו בדג הסלמון שהדרך לעשות בו סושי, כיון שרוב אכילת הסלמון בעולם אינו נאכל ח'י, שוב אין היתר מצד בישול עכו"ם. ואם יבוא יום, שרוב אכילת הסלמון בעולם יהיה ח'י, ההיתר יהיה רק לאחר סלמון שהדרך לקחת ממנו לסושי. וכן כתב **המנחת פרי** (אהל יעקב מאכלי עכו"ם עמוד תרי"ז אות ג, מציון תצא תורה חלק א מילואים לתשובה רלה), שיש איסור בישול עכו"ם בדג הסושי, כיון שרוב העולם אינו אוכלים

6. גימורים ורוטבים

גלגול: כאשר גוי עושה את פעולת הגלגול והכנת הרולדה של הסושי עם האורז, אף שבכך מכשירו למאכל אין חשש בישול עכו"ם, שהרי אינו מבשל כלום, וכמבואר ב**טור** הביאו הרמ"א (סימן קיג ע"פ יג) דלא אסרו אלא בישול של אש. וביאר המאירי (עבודה זרה ק"ח, ד"ה דגים) שרק במאכל שמכנים אותו דרך בישול באש, יש חשש קירוב הדעת.

ישנם וועדי כשרות שדורשות בנהלי הכשרות של מסעדת סושי, שהגוי לא יגע באף אחד משלבי הכנת המאכל, מאידך ברוב וועדי הכשרות מאפשרים לגוי לגלגל את הסושי, באזהרה שלא יעשה פעולות של בישול כמו השחמה בברנר וכדומה.

רוטב: כאשר הגוי הכין את הרוטבים או את הגימורים של הסושי למיניהם, לא מיבעיא אם ראוי לאכול חי, וכדומה שאין בו משום בישול עכו"ם. וגם כאשר אינו ראוי לאכול חי, אין בזה משום בישול עכו"ם לפי המבואר ב**שו"ת בית שלמה** (י"ד חלק א-ב סימן קע"ח), שאין בשמן חשש בישול עכו"ם, כי בישול עכו"ם נאמר רק במלפת את הפת או בפרפת הפת, אבל השמן אינו מלפת את הפת, אלא רק מטבל את המאכל.

טיגון: כאשר הגוי מטגן את הסושי לאחר הכנת הרולדה, אם הסושי לא ראוי למאכל בלי טיגון, כגון כאשר מוסיף שכבה של פרוסת דג מבחוץ, תלוי בדעות שהובאו לעיל בדיון דגים במאכל הסושי. ואם הסושי יהיה ראוי למאכל גם ללא טיגון, אין בו משום בישול עכו"ם, ותלוי בדברי הפוסקים דלהלן. כמבואר **ערוך השלחן** (סעיף יט), הביאו **הדרכי תשובה** (סימן קיג ס"ק כא), כשמברכין עליו בורא מיני מזונות אסור משום בישולי עכו"ם, ואם הקמח הוא לדבק בעלמא, באופן שמברכין עליו 'שהכל', אין בו משום בישול עכו"ם. ואם כן לגבי הסושי, תלוי כמה שהתבאר בענין 'ברכת מאכל הסושי' (גיליון מספר 289), מה המטרה בפירורים שעל גבי הסושי, ובדיון ברכת השניצל.

מקורות: ספר **גם אני אודך להג"ר מגליאל הכהן רבינוביץ שליט"א** תשובות מהגאון בעל **אוהל יעקב שליט"א** (חלק א סימן כז), **אהל יעקב** (עמוד 670), **בנתיבות ההלכה** (קובץ מו עמודים 172, 436, 659, 664, 670), **דברי בניהו** (חלק כד סימן נז), **קובץ בית הלל** (חלק א עמוד קיב), **קובץ אור ישראל** (חלק עב עמוד קפב), **שלחן מלכים** (חלק א עמוד תרסג, חלק ב עמוד א"רצב), **אבני דרך** (חלק ט עמוד 286).

עכו"ם. אבל שאר סוגי הדגים שאין הדרך לאכלם חי בסושי, יש בהם משום בישול עכו"ם. ומכל מקום, כאשר אוכלים את הדג עם האורז, ולפעמים העיקר הוא האורז, ואם מתבשלים יחד, יש מקום לחשוש משום בישול עכו"ם. ולכן יש מקום להזהר בזה מאוד, כי המבשול קרוב. ולדעת **הדברי בניהו** (סימן נז), מאכל סושי שהגוי בישל את הדג, מותר לאכלו, כיון שנאכל חי.

בישול חלקי: מצוי שמבשלים את הדג בסושי רק בישול חלקי, ודינו שזה כבישול גמור, כמבואר ב**בג"ל** (עבודה זרה דף לח.) אם בישל הגוי כמאכל בן דרוסאי, וגמרו ישראל, מותר באכילה, ולדעת **השו"ע** (סעיף ט), ההיתר הוא רק בערב שבת ויום טוב, או בהפסד מרובה, ו**הרמ"א** (שם) מתיר בכל ענין. ומבואר ב**ריטב"א** (עבודה זרה דף לח. ד"ה מהו), שהוא קולא מיוחדת להיתיר כאשר ישראל גמרו, אבל כאשר אין ישראל גמרו ואוכלו בבישול חלקי, נאסר משום בישול עכו"ם. והורה **אחד מגדולי הוראה שליט"א** שיש עירייה גוי מים ורותחים על הדג, נאסר כדי קליפה, כדי ירירי שמבשל כדי קליפה. ואם הגוי שורה את הדג במים רותחים בכלי ראשון, נאסר כדי בישול עכו"ם.

5. אורז במאכל הסושי

מנה חשובה: כאשר הדג נ"א והאורז מבושל על ידי גוי, מתקיימים כל תנאי האיסור של בישול עכו"ם; 1. האורז אינו נאכל חי. 2. האורז לבדו ראוי לעלות על שולחן מלכים, ומאכל הסושי בשלמותו ודאי ראוי לעלות על שולחן מלכים, והאורז נאסר הוא בתוך מאכל הסושי הוא חלק ממאכל חשוב. 3. אף שאינו מלפת את הפת, מכל מקום כל לשווע, ומוגש כמות פתיחה או כמנה עיקרית בסעודה חשובה, ושייך החשש שכתב הרמב"ם שמה יזמנו הגוי לסעודה אצלו. 4. אינו בטל ברוב, שהרי ניכר בעין. 5. יתכן שהאורז הוא העיקר, כשיטת הסבורים לברך על כל הסושי מזונות, כפי שהובא בגיליון מספר 289.

לדעת **הגר"א בנצנצל שליט"א** (אהל יעקב מאכלי עכו"ם עמוד תרי"ז אות ג, מציון תצא תורה חלק א עמוד קפח אות רלו) אף אם הדג מותר, אבל האורז אסור, כלומר שאסור לאכול סושי שהגוי בישל את האורז, וכתשובה אחרת כתב, שיש איסור בישול עכו"ם בסושי. וכן כתב בשולחן מלכים (שער ט פרק א אות ו עמוד תרסד, לוח המאכלים ערך סושי עמוד א"רצ"ב), שיש איסור בישול עכו"ם באורז שבישלו גוי. ולדעת **הגר"ר טשנור שליט"א** (בנתיבות ההלכה חלק א עמוד תלו), מוסיף שגם אם הדג מותר, אסור באכילה, כי האורז כבר התבשל לפני כן באיסור, ואף שבישול נכרי בטל ברוב, האורז אינו בטל, כיון שהוא שכבה נפרדת ונחשב ניכר ולא בטל.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **בישול עכו"ם:** רבגן אסור לאכול מאכל שתקינו עכו"ם, על ידי בישול, אפיה, צליה, טיגון. האיסור אפילו כאשר הגוי אינו עובד עבודה זרה. טעם האיסור משום חתנות, ושמה יאכילנו דבר טמא.
- ב. **תנאי האיסור:** בישול עכו"ם נאמר רק במאכל שאינו נאכל חי, ועולה על שולחן מלכים ללפת בו את הפת, או למזון ושובוע. אם הגוי בישול כמאכל בן דורסאי וגמרו ישראל, מותר באכילה. אסור באכילה. אם ישראל הבעיר את האש והגוי בישל, לדעת השו"ע אסור משום בישול עכו"ם, ולדעת הרמ"א מותר. בתערובת הולכים לפי העיקר, ונחלקו הפוסקים אם בטל ברוב, או רק בשישים. ולכולי עלמא אם ניכר אינו בטל.
- ג. **סושי:** בישול עכו"ם במאכל הסושי, מתחלק דינו בין שלבי ההכנה השונים. סושי עולה על שולחן מלכים, ואף שאינו מלפת את הפת, דרכו לבוא למזון ושובוע. מותר לאכול אצות הקלויות על ידי גוי, כי הקליה היא רק ייבוש ולא בישול, ועוד שראוי לאכול חי, ויש שהתירו מטעם שנחשב עשב בעלמא שאינו ראוי לאכילה.
- ד. **דג בעלמא:** גדולי הפוסקים הכריעו שיש איסור בישול נכרי בדג בעלמא. למרות שאוכלים דג נא בסושי, כיון שאינו רוב העולם, ועוד שאינו נאכל חי בפני עצמו ורק נטפל לאורז ושאר מאכלים. ויש שכתבו בתורת צירוף להיתר, שכיום דג נאכל חי.
- ה. **דג ואורז במאכל סושי:** נחלקו הפוסקים האם יש בישול עכו"ם בדג במאכל סושי. לשיטת המתירים, אין בדג שבתוך הסושי משום בישול עכו"ם, כיון שנאכל כמות שהוא חי באופן כזה. לשיטת האוסרים, כיון שרוב הדגים אינם נאכלים חי, לכן יש בו משום בישול עכו"ם. וכן עירוי אסור כדי קליפה, ושירייה ברותחים נאסר כדי בישול. לכל הדעות אורז שהתבשל על ידי עכו"ם אסור באכילה.
- ו. **גימורים ורוטבים:** כל שנאכל חי אינו נאסר, ואף אם אינו נאכל חי מותר כאשר רק מטבל את המאכל. בטיגון הסושי, אם משום את ציפיה הדג לאוכל תלוי בדיון דג נא בסושי, ואם כבר היה ראוי למאכל ומוסיף טעם, יש להסתפק דינו.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל במזומן

שאלה: האם מותר להכין סושי בשבת?

האם יש חשש איסור בהכנת סושי בשבת, מצד הדינים הבאים, 'מחתך' כאשר חותך מתחילה את האצות בגודל מיוחד ובחיתוך 'הרול' הסופי בצורה מושלמת, 'ממרר' בפזיור והדבקת האורז על האצה, 'טוחן' בחיתוך הירקות לחתיכות דקות וארוכות, 'מבשל' בשריית או הדחת הדג במים רותחים, 'בונה' ומכה בפטיש' בדיבוק המאכלים ויצירת רולדה.

מבואר בשו"ע (או"ח סימן שח סעיף לב), שדג לא מבושל מוקצה בשבת, האם בזמננו שמצוי מאכל הסושי בעולם כבר אינו מוקצה, כיון שדג נא ראוי לאכילה.

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באתר המאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולוח 4
2. בעמוד 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בפקס מספר 1532-6507823
4. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 290 בסך 100 שקל במזומן
האברך החשוב הרב יואל אברהם שליט"א
כולל 'נר ישראל' רכסים

מדור זה הוקדש השבוע לזכות אפרים בן פיגה,
אלישבע בת חנה רייצא, יהושע העשיל בן פיגה,
ברכה, לברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות.

בית הוראה הילכתא

הדלקת נרות חנוכה על ידי שלט רחוק

בהמשך למח שהופיע במדור זה (גיליון 288) בדיון 'הדלקת נרות חנוכה על ידי רובוט', כתב הג"ר אברהם זנגר שליט"א שאם פעולת הרובוט היא על ידי לחיצה של האדם בכל משך זמן ההדלקה, מתחבר שמועיל שהרי דינו כמעשה לכל דיני התורה. אבל כאשר הרובוט מקבל הוראה מראש 'תדליק נרות חנוכה', וכעת פועל באופן עצמאי, לכאורה דינו כ'אש מושם חציו'. ולפי מה שכתב הגה"א (חו"מ סימן תי"ג לג), בשיתוף הרמב"ם, ד'אש מושם חציו', לא נחשב מעשה שלו לכל דיני התורה, אם כן לא מועיל לנרות חנוכה. וראה באשל אברהם (בוטשאטש סימן תרעה סעיף ב), ויותר מזה צידד בשו"ת הג"ר אליעזר מטל"ו (סימן יב), משום חציו'. ויותר מזה צידד בשו"ת הג"ר אליעזר מטל"ו (סימן יב), דאפשר לקיים מצוה על ידי גרמא, ולא חייבים מעשה גמור.

נדון נוסף, מעלה בשערי זבולון (חנוכה סימן יח), אם נאמר שמועיל הדלקה על ידי רובוט, מה הדין כאשר נותן הוראה לרובוט בצהרים שידליק נרות בשקיעת החמה, האם יצא ידי חובתו, שהרי בזמן המצוה לא עשה פעולת הדלקה. אותה שאלה, אם מדליק נר חנוכה בפנס, ומפעילו מראש באמצעות שערן שבת.

עדכוני הלכה

איך בודקים אצות נוריי?

עדכון בהמשך לגיליון הקודם (290), בנושא 'טפילים באצות ים', חשוב לדעת שאדם רגיל שאין לו ניסיון, קשה לו מאוד לבדוק ולוודא את נקיות האצה מטפילים, בפרט כאשר אין לו את הכלים המתאימים, וכן כאשר מאכל הסושי מוכן לאכילה, לא שייך לבדוק היטב.

בעין רגילה רואים נקודות בצבע שונה, בדרך כלל בצבע לבן, ובאמצעות מגדלת בוחנים היטב. וועדי הכשרות פיתחו טכניקות מיוחדות לבדיקת האצות, רובם סומכים על בדיקה מדגמית, וישנם מומחי כשרות שבודקים כל דף באופן יסודי, ומשווקים לצביור דפים בודקים.

נושא הגיליון הבא:

'הכנת סושי בשבת'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, חוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות מהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים וימי עיון
בית הוראה טלפוני
בידורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי
02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

פקס: 02-6507823 לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com